

คอลัมน์ : Thailand Human Vision

ทิศทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในอีก 10 ปีข้างหน้า

ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ

เมื่อวันที่ 19 ก.ค. 2555 ได้มีการจัดการเสวนา เรื่อง “Thailand Human Vision 2020 : ทิศทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอีก 10 ปีข้างหน้า” โดยสถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดขึ้นที่หอประชุมศรีบูรพามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ ในงานวันนั้น มีองค์ปาฐก คือ ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ ผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการอาเซียน เป็นผู้กล่าวปาฐกถา ในประเด็นเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยในยุคของอาเซียนและในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเลขาธิการอาเซียนได้ให้คำแนะนำในเรื่องของการเตรียมความพร้อมนี้ไว้ 4 ประการ อันได้แก่

ประการแรก การเตรียมความพร้อมสำหรับทางเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลาย กล่าวคือ จะต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อให้คนสามารถมีทางเลือกในการประกอบอาชีพได้ 3-4 อาชีพ เพราะในอนาคตจะไม่มีใครทำอาชีพเดียวตลอดชีวิต จะมีการเปลี่ยนงานเพราะโอกาส

จะมีมากขึ้น ปัญหาจะซับซ้อนขึ้น วิทยาศาสตร์และวิทยาการทางด้านสาธารณสุขจะทำให้คนมีชีวิตที่ยืนยาวมากขึ้น ซึ่งการเตรียมความพร้อมในประเด็นนี้ มีกรอบแนวคิด (concept) ที่สำคัญคือ เรื่องการศึกษาตลอดชีวิต (life long education) ซึ่งหมายถึง การศึกษาเพื่อที่จะสามารถเปลี่ยนทิศทางของชีวิตตัวเอง ถ้าต้องการจะเปลี่ยนแปลง แต่ถ้าถูกบังคับให้ยึดอาชีพเดียวตลอดชีวิต ทั้งที่เมื่อแล้ว ผลิตภาพงาน (productivity) จะต่ำลงทันที ซึ่งหน้าที่ในการเตรียมศักยภาพให้คนมีทางเลือกมากขึ้นนี้ เป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาที่จะต้องปลูกฝัง ไม่ใช่เรื่องของการให้จดจำตัวเลข จดจำข้อมูลหรือจดจำข้อเท็จจริง แต่คือการสอนให้สามารถที่จะปรับตัวสอนให้วิเคราะห์ สอนให้วิพากษ์ และสอนให้สังเคราะห์ เป็น เพราะหากสถาบันการศึกษาเตรียมคนเพื่อประกอบอาชีพเดียวตลอดชีวิตจะทำให้ไม่ทันกับกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ประการที่ 2 การเตรียมความพร้อมสำหรับการทำหน้าที่หลายอย่างในเวลาเดียวกัน (multitasking) กล่าวคือ ต้องมีการเรียนรู้ที่จะทำหลาย ๆ หน้าที่พร้อมกัน และทำให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะถึงแม้ว่าเราจะไม่เปลี่ยนอาชีพ ไม่เปลี่ยนทิศทางการดำเนินชีวิต แต่เราต้องรู้จักเตรียมตัวที่จะจัดการกับงานหลายอย่างในเวลาเดียวกันให้ได้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการเตรียมตัวเข้าไปในโลกยุคโลกาภิวัตน์และโลกยุคอาเซียน

ประการที่ 3 การเตรียมความพร้อมในด้านความสามารถที่จะติดต่อสื่อสาร (communicate) เพราะต่อไปนี้เราจะไม่ได้สื่อสารกับคน 64 ล้านคนในประเทศไทยเพียงอย่างเดียว แต่เราจะสื่อสารกับคน 600 ล้านคน ซึ่งเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน และด้านหน้าของการทำสงครามทางด้านเศรษฐกิจของประเทศขณะนี้อยู่ที่ต่างประเทศ คนของเราต้องพร้อม ต้องมีประสิทธิภาพที่จะไปเจรจาต่อรอง ตรวจสอบวิเคราะห์สถานะ (due diligence) ในการที่จะไปควบคุมกิจการหรือเชิญนักลงทุนต่างชาติเข้ามาร่วมลงทุน เป็นต้น เพราะปัจจุบันตลาดการค้าการลงทุนได้ขยายออกไปมากเป็นตลาดอาเซียน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยทักษะในการติดต่อสื่อสาร (communication skill) ทั้งสิ้น แต่อุปสรรคสำคัญของคนไทย คือ เรายังอ่อนด้อยเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษ ที่จะมาเป็นเครื่องมือการติดต่อสื่อสารที่สำคัญในการสื่อสารกับคนต่างชาติ อีกทั้งความสนใจที่จะสื่อสารภาษาของประเทศเพื่อนบ้านก็ยังน้อยมากอีกด้วย ดังนั้น นี่คือหน้าที่ของสถาบันการศึกษาอีกประการที่จะต้องสร้างทักษะเหล่านี้ เพื่อเตรียมรับกับโอกาสที่เปิดกว้างในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2015

ประการที่ 4 การเตรียมความพร้อมของรัฐบาลในการสร้างความเชื่อมั่นและเสถียรภาพในการจัดระบบโครงสร้างภายในของประเทศเพื่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ภาครัฐควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการประกอบการ (enabling environment) เช่นในด้าน กฎหมาย กฎระเบียบ โครงสร้างภาษี โครงสร้างพื้นฐาน ระบบการขนส่ง การวิจัยและการพัฒนา เป็นต้น อีกทั้งภาครัฐต้องมีหลักนิติธรรม (rule of law) มีความชัดเจนของกฎหมาย ยึดถือความผูกพันของกฎหมายที่เมื่อลงนามแล้วต้องเกิดการปฏิบัติ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของภาคเอกชนที่มีความสามารถในการแข่งขัน (competitiveness) มีเทคโนโลยีและการบริหารจัดการที่ดีอยู่แล้ว การส่งเสริมจากภาครัฐในส่วนนี้ก็จะยิ่งส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของภาคเอกชนไทยให้เพิ่มมากขึ้นไปอีก

และประเด็นที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ภาครัฐควรต้องมุ่งเน้นในการสร้างความเชื่อมั่นและเสถียรภาพนี้ คือ การลงทุนระยะยาว ในเรื่องของการวิจัยและพัฒนา (R&D – Research and Development) และการออกแบบ (design) ที่จะเป็นทางรอดของเศรษฐกิจไทย ในกรณีนี้ธุรกิจเอกชนขนาดใหญ่มีศักยภาพที่จะทำสำเร็จเองได้ เช่น บริษัท SCG มีการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทำให้มียอดขายที่เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด หรือในกรณีของบริษัทซีพี ที่ค้นหาพันธุ์ปลาที่จะเติบโตในน้ำกึ่งร้างที่มีสิ่งตกค้าง (residues) ได้ จากการที่มีนโยบายวิจัยและพัฒนา มีการทดลองในห้องทดลอง (lab) จนกระทั่งการเป็นผลผลิตที่สร้างมูลค่าให้แก่บริษัท แต่ถ้าเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs – Small and Medium Enterprises) จะทำได้อย่างยากลำบาก ดังนั้น รัฐบาลต้องให้การสนับสนุนและเกื้อกูลให้กลุ่มธุรกิจเหล่านี้ ด้วยการออกมาตรการช่วยเหลือลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D – Research and Development) รวมไปถึงการออกแบบ (design) เพื่อให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs – Small and Medium Enterprises) อยู่รอดและเติบโตขึ้นได้ ซึ่งกลุ่มธุรกิจนี้เป็นกลุ่มธุรกิจที่สำคัญ ที่เป็นตัวสร้างรายได้และการจ้างงานของประเทศ

ดังนั้นประเทศไทยจึงควรต้องมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยการวิจัยและพัฒนา (R&D – Research and Development) และการออกแบบ (design) ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อที่จะได้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มของการบริการ/สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ได้ เพื่อให้รายได้ประชาชาติต่อคนต่อปีของไทยสูงกว่าในปัจจุบันที่อยู่ที 4,200-4,300 ดอลลาร์สหรัฐ ให้สามารถก้าวข้ามผ่านกับดักรายได้ระดับกลาง (middle income trapped) นี้ไปได้ แต่เราจะก้าวไปไม่พ้น ถ้าหากเรายังคงต้องซื้อตราสินค้า (brand) ทรัพย์สินทางปัญญา (intellectual property) หรือแม้กระทั่งสาขาธุรกิจ (chain) จากต่างประเทศอยู่ ดังนั้นการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการออกแบบนี้ จึงเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและการออกจากกับดักรายได้ระดับกลางนั่นเอง

กล่าวโดยสรุป ในทัศนะของเลขาธิการอาเซียน ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ การเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยในยุคของอาเซียนและในยุคโลกาภิวัตน์จะต้องเตรียมความพร้อมในหลายประการ คือ การเตรียมความพร้อมสำหรับทางเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลาย การทำหน้าที่หลายอย่างในเวลาเดียวกัน

การติดต่อสื่อสาร และการสร้างความเชื่อมั่นและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของภาครัฐ ซึ่งหน้าที่สำคัญที่จะเป็นผู้เตรียมความพร้อมให้กับทรัพยากรบุคคลของไทย คือสถาบันการศึกษา ที่จะต้องปลูกฝังทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะในการเรียนรู้ที่จะปรับตัว รวมทั้งทักษะทางด้านภาษาที่จะต้องติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศ เพื่อให้คนของเรามีศักยภาพพอที่จะรับมือและใช้ประโยชน์กับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมทั้งการเตรียมความพร้อมของภาครัฐบาล ที่ควรต้องออกมาตราการทางกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ เพื่อเอื้อต่อการลงทุน และการช่วยเหลือทางด้านวิจัยและพัฒนา เพื่อที่จะช่วยเหลือภาคธุรกิจทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ให้มีความ

พร้อมและมีศักยภาพในการแข่งขันที่เข้มแข็งเพียงพอที่จะไปใช้ประโยชน์จากโอกาสมากมายที่จะเกิดขึ้นในยุคของอาเซียนและโลกาภิวัตน์

“ดังนั้นประเทศไทยต้องเตรียมเข้าไปแข่งขันบนเวทีอาเซียน ไปใช้ประโยชน์ให้เต็มที่จากโอกาสที่มันเกิดขึ้นในอาเซียน โอกาสมีมากมาย แต่ความท้าทาย (challenge) ก็มากด้วยเช่นกัน ใครจะได้อะไรมาน้อยแค่ไหน บนเวทีนี้บนชุมชนนี้ (community) ขึ้นอยู่กับว่าพร้อมแค่ไหน ถ้าไม่พร้อมจะเป็นการเสียโอกาส เพราะตลาดการค้าการลงทุนจะเปิดกว้าง ซึ่งเป็นภาระกิจที่คนที่เตรียมตัวพร้อมมากที่สุดจะเป็นผู้ที่ได้ประโยชน์มากที่สุดนั่นเอง”